

си приличат – Елена е, да припомним още веднъж, *ориенталски тип!*). Макар че у нея има финес – и в облеклото, и в обноските, които естествено Кармен не притежава. Елена е рожба на салоните, където се създават традициите на българското „аристократично“ общество – доколкото е успяло да съгради все пак някакви традиции. Впрочем нека ги съпоставим. Ето как изглежда Кармен в очите на дон Хосе, когато я среща за първи път пред цигарената фабрика, където е работничка: „Тя носеше доста къса червена пола, под която се виждаха бели копринени чорапи с много дупки и обувки от червен марокен, завързани с огнени панделки. Отмяташе мантилята си, за да ѝ се виждат раменете, а в ризата ѝ бе забучена голяма китка акация. В ъгълчето на устата си имаше също един цвят акация, а като вървеше, люлееше бедрата си като кобила от кордовския конезавод... В Севиля всеки ѝ подмяташе по някой двусмислен комплимент за външността ѝ; опряла юмрук на кръста, нахална като истинска циганка, каквато си бе, тя всекиму отговаряше, мятеше погледи...“<sup>23</sup>

А ето и първите впечатления на Бенц от Е. Петрашева: „Тя погълна вниманието му изведнъж... първата, безусловно първата увереност, която доби за нея, бе, че тя е сестра на българския офицер... Второто впечатление бе това за съвършената хармония на личността ѝ. То като че изпревари по-обикновеното впечатление за телесна красота и елегантност в облеклото. Тя бе в сребърносив английски костюм, шапка от същия цвят и тъмни кожени ръкавици. Тя бе мургава като брат си, но не тъй много и в полумрака на вечерния здрач се стори на Бенц необикновено красива. ...Каквото и да бе, надменна или простодушна, тя подаде малката си ръка откровено, като момче, без задни мисли...“<sup>24</sup>

Бенц е очарован не само от изискаността и красотата на фройлайн Петрашева – „банално качество у много жени“ – както смята поручик Андерсон например. Ала нейната привлекателност идва – и това Димов многократно го подчертава – и от смеха ѝ, който „замираше изведнъж, като оставяше след себе си тъжна пауза, защото с лицето си, с очите си, с движенията си, като че искаше да се наслади на всичката пълнота на смеха си“<sup>25</sup>.

Испанската циганка Кармен не притежава тази изисканост – нейният чар е друг. Но с Елена ги сближава умението да превръщат мъжете в свои *роби* – лишават ги от собствена воля и в края на краищата стават пряка или косвена причина за смъртта им. Дон Хосе убива Кармен от ревност – след толкова молби и обещания да продължи да го обича, да заживее отново с него, за да ѝ подари живота. Тя остава непреклонна. Тя сякаш се плаши от всичко друго, но не и от смъртта. И никакви обещания не са способни да променят решението ѝ.

Интересно е да се отбележи, че както Кармен, така и Е. Петрашева изпитват наистина презрение към смъртта. Елена се държи с нея предизвикателно – играе си с нея. Да си спомним дръзкото ѝ, да не кажа нагло, поведение по отношение на Бенц в една от финалните сцени на драмата, която се разиграва между тях двамата и френския капитан Лафарж, новия поклонник на Елена! Класическият любовен триъгълник! Най-коварното е, че когато мъжете проявяват чисто войнишка солидарност и Лафарж се уговаря с Бенц да му изготви виза и паспорт, тя е тази, която предава бившия си любовник и минути по-късно той е застрелян от зуави. (Източно коварство, в което има и екзотика, и като че ли